

odborný časopis

cena: 69 Kč / 1,90 €

sociální služby

Jak řešit
chronické
potíže jinak

Propojování
kultur skrze
péči

Speciální příloha

Známe nejlepší pečovatelky a pečovatele roku 2025

Asociace poskytovatelů sociálních služeb České republiky
www.apsscr.cz • www.socialnisluzby.eu

ročník: XXVIII.
březen 2026

pomoci s odhalováním problematických oblastí praxe. Aby stížnostní mechanismus plnil svůj účel, je třeba, aby se poskytovatelé drželi zásad pro prevenci špatného zacházení dle CPT:⁸ dostupnost, přístupnost, účinnost, doložitelnost, důvěrnost a bezpečnost.

Již 10 let ombudsman usiloval o zakotvení přestupku „špatného zacházení.“ Proto je úspěchem, že s 1. lednem 2026 mezi **povinnosti poskytovatelů sociálních služeb přibyla povinnost respektovat a chránit soukromí, integritu a důstojnost** osob, kterým poskytují sociální službu. Doposud neexistoval právní nástroj, který by umožňoval efektivně potírat a sankcionovat jednání, jako je hrubé zacházení s klienty (fyzické i verbální), nezajištění bezpečí, nezajištění soukromí např. při hygienických a intimních úkonech. Tato a podobná jednání nyní mohou být přestupkem,⁹ který může stíhat Ministerstvo práce a sociálních věcí. Maximální výše sankce je částka 300 000 Kč.¹⁰

Starším úspěchem je také **zakotvení tzv. sociální detence** do zákona o sociálních službách.¹¹ Nikdo nesmí být zbaven svobody kromě zákonem vymezených případů, přesto dlouhodobě chyběly zákonné podmínky, za nichž by bylo možné vyslovit přípustnost držení člověka v zařízení sociálních služeb. Ombudsman na tento problém upozorňoval. Před změnou zákona mohli být lidé zadržováni v zařízeních sociálních služeb bez opory v zákoně a bez pojistek proti svévoli poskytovatele služby, což už dnes není možné.

➤ Výzvy prevence špatného zacházení

Celkově se za 20 let činnosti ombudsmana v zařízeních sociálních služeb podařilo zajistit nápravu celé řady pochybení a na další upozornit. Nadále však existuje a v praxi se projevuje několik systémových problémů, na které ombudsman dlouhodobě a opakovaně upozorňuje:

1. Provozování neregistrovaných sociálních služeb

Přestože ombudsman zvýšil povědomí o rizicích nelegálních služeb a vedl dialog s vládou,¹² množství neregistrovaných zařízení v České republice stále působí, a jsou tak výzvou i do budoucna. Kombinují absencí standardních kontrolních mechanismů veřejné moci¹³ a vysokou mírou ohrožení klientů. Klienty ohrožují především na zdraví. Rizika vyplývají z nedostatečné kvalifikace personálu a chybějícího materiálního vybavení. Často se stává, že i náročné ošetrovatelské úkony provádějí laici bez jakékoliv kvalifikace, což může vést k nesprávné péči a závažným zdravotním komplikacím. Při návštěvách zjistil om-

budsman mnoho pochybení, mezi která patří například nedostatečná nebo nevyhovující strava, absence prevence malnutrice, nedbalé nakládání s léky, zneužívání léků s tlumícím účinkem, laické poskytování ošetrovatelské péče, omezování volného pohybu klientů, prohlubování inkontinence, nedůstojné hygienické podmínky a nerespektování práva na soukromí. Ve větší části navštívených nelegálních zařízení konstatoval ombudsman špatné zacházení s klienty.

Výzvou zůstává nastavení efektivního systému, který dokáže neregistrované služby vyhledávat a zabráňovat jejich nelegální činnosti. Je ale také jasné, že je existence neregistrovaných zařízení i důsledkem nedostupnosti registrovaných sociálních služeb, neregistrovaná zařízení odpovídají na poptávku po péči. Výzvou tak je i zvýšení dostupnosti zejména terénních a ambulantních služeb, které klientům umožní setrvat ve svých domácnostech. U části dosud nelegálních služeb může být výzvou i jejich motivace ke vstupu do legálního systému.

2. Chybí právní úprava personálního a materiálně technického standardu

Zákon o sociálních službách obecně předepisuje poskytovatelům, aby zajistili personální, materiální a technické podmínky odpovídající druhu poskytovaných sociálních služeb.¹⁴ Chybí však konkretizace požadavků ve formě prováděcího předpisu. Právní ustanovení je nedostatečné a nedostatky je obtížné postihovat. Nedostatečné materiální a personální podmínky pro poskytování péče přitom mohou ve svém důsledku vést až ke špatnému zacházení s klienty.

➤ Závěrem

Víme, že nejzásadnější část každodenní podpory a pomoci lidem závislým na poskytované péči leží na zaměstnancích sociálních služeb. Tato práce je mimořádně náročná, vyžaduje vysoké osobní nasazení a bez odbornosti a lidského přístupu by bylo velmi obtížné zajistit důstojné a bezpečné zacházení s klienty. Velmi si této práci vážíme a věříme, že nás spojuje společný cíl – ochrana práv a důstojnosti lidí odkázaných na péči.

Po dvaceti letech působení v rámci národního preventivního mechanismu stále vnímáme v této oblasti mnoho výzev. Proto budeme i nadále navštěvovat zařízení sociálních služeb a usilovat o vstřícný, partnerský a podnětný dialog se zaměstnanci a vedením zařízení, jehož si velmi vážíme a který považujeme za nezbytný pro další zlepšování péče.

Poradna konceptu Bazální stimulace

Na dotazy čtenářů odpovídá **PhDr. Karolína Maloňová, Ph.D.**, certifikovaná lektorka a supervizorka, jednatelka INSTITUTU Bazální stimulace podle Prof. Dr. FRÖHLICHA, s. r. o.

Dotaz:

Vážená paní doktorko, pořídili jsme do našeho domova pro seniory kocoura k felinoterapii. Chtěli jsme se zeptat, jak můžeme kocoura využít při aplikaci Bazální stimulace. Je velmi přítulný a hodně přede. Děkujeme za odpověď.

M. F., vedoucí pečovatelelek

Odpověď:

Bazální stimulaci lze velice dobře kombinovat s felinoterapií. Zejména u seniorů, u nichž z biografické anamnézy víme, že doma měli kočku. Tito seniori i s těžkým stupněm demence většinou na felinoterapii velmi dobře reagují. Položíme-li ruku seniora na srst kočky, je schopen poměrně velmi dlouho udržet taktině-haptický kontakt s kočkou a také kočku hladit. Tím stimulujeme rovněž aktivitu svalů ruky a jejich motorické funkce. Kočky při terapii stimulují pohyb, zlepšují komunikační projevy a náladu seniora a eliminují stres. Pomáhají navázat kontakt seniora s okolním prostředím, zvyšují produkci endorfinů v mozkové tkáni a jsou sociálním katalyzátorem. Kočky jsou schopné při předení poskytovat vibrační podněty o frekvenci 20–40 Hz. Proto u zahleněných seniorů přikládáme kočku na hruďník. Jemné vibrace zlepšují uvolnění sekretu v dýchacích cestách. Do dokumentace pak zapisujeme tuto techniku jako Kontaktní dýchání. Tělo kočky lze využít také při polohování do hnízda a ohraničování hranic těla klienta.